

Evaluarea conținuturilor cu elemente propagandistice retransmise în Republica Moldova din Federația Rusă

Monitorizarea vizează conținuturile informativ-analitice, politice și cu caracter militar difuzate de către furnizori naționali de servicii media audiovizuale. Este vorba despre principalele buletine de știri ale zilei și alte programe cu caracter politic și militar, puse pe post în perioada 21-25 februarie 2022:

- **Primul în Moldova - buletinul de știri „Время”**
- **NTV Moldova - buletinul de știri „Сегодня”**
- **RTR Moldova - buletinul de știri „Вести”**

Monitorizarea include și adresarea lui Vladimir Putin, din data de 21 februarie 2022, atunci când posturile de televiziune Primul în Moldova și NTV Moldova și-au întrerupt programul pentru a difuza în direct discursul președintelui Federației Ruse. Acesta a fost pus pe post în orele de maximă audiență. E de remarcat faptul că postul de televiziune RTR Moldova nu retransmite buletinul de știri rusesc în original, dar inserează subiectele produse de Россия – PTP de la Moscova în buletinul de știri local.

Indicator	Scor	Argumente și explicații
I.1. Teme abordate repetat în perioada monitorizată	3	<p>În programele audiovizuale monitorizate, mai multe subiecte au fost abordate în mod repetat. Apogeul l-a reprezentat discursul președintelui Federației Ruse, Vladimir Putin, unul agresiv și pe o tonalitate negativă față de Ucraina. Intervenția a fost difuzată în direct, inclusiv pe teritoriul Republicii Moldova, de către două dintre posturile TV monitorizate. Ulterior, ecoul acestui discurs s-a făcut auzit în buletinele de știri din următoarele zile.</p> <p>În perioada monitorizată, au fost repetate subiecte ce vizau:</p> <ul style="list-style-type: none"> - adresarea lui Vladimir Putin din seara de 21 februarie; - ședința Consiliului de Securitate al Federației Ruse; - recunoașterea „independenței” regiunilor separatiste din estul Ucrainei, Donețk și Luhansk; - acordurile de prietenie și asistență reciprocă dintre Federația Rusă și cele două regiuni separatiste din estul Ucrainei; - exercițiile militare ale armatei ruse; - „operațiunea militară specială”; - Acordul de la Minsk;

		<p>- situația din Donbas.</p> <p>Explicație: În programele monitorizate, într-o proporție foarte mare, a fost abordat subiectul despre adresarea lui Vladimir Putin din seara de 21 februarie și așa-zisa decizie „istorică” pe care acesta a luat-o în raport cu regiunile Donețk și Luhansk. În zilele ce au urmat, cu insistență, s-a reluat mesajul precum că situația în aceste regiuni s-a înrăutățit, de vină ar fi partea ucraineană, care nu respectă prevederile acordului de la Minsk, iar Federația Rusă a făcut tot posibilul întru soluționarea pașnică a acestui diferend. Și, în cele din urmă, acordurile de prietenie și ajutor reciproc ar fi un pas spre un viitor mai bun, au încercat să ne convingă știrile venite din Federația Rusă.</p>
I.2. Frecvența utilizării etichetelor pozitive/negative	3	<p>- <i>Ambiții naționaliste;</i> - <i>Teroriști și radicali;</i> - <i>Discuții deșarte și populiste despre democrație și un viitor luminos;</i> - <i>Societatea ucraineană s-a confruntat cu creșterea naționalismului extrem, care a luat rapid forma rusofobiei agresive și a neo-nazismului;</i> - <i>Participarea naționaliștilor ucraineni și a neo-naziștilor în cadrul bandelor teroriste din Caucazul de Nord;</i> - <i>Bacilul ambițiilor naționaliste.</i></p> <p>Explicație: Etichetările negative sunt folosite, în special, în raport cu Ucraina și conducerea de la Kiev. Majoritatea sunt cu accente pe superlativ (<i>naționalism extrem; rusofobie agresivă; radicali</i>) ceea ce face ca media rusească să creioneze o imagine negativă a Ucrainei, egalând-o cu un stat criminal și eșuat, care luptă împotriva propriului popor.</p>
I.3. Frecvența utilizării transferului de imagine pozitivă/negativă în conținuturile monitorizate	3	<p>- <i>Ucraina modernă, în totalitate, a fost creată de către Rusia, mai exact de Rusia bolșevică, comunistă.</i> - <i>Ucraina poartă numele lui Vladimir Ilici Lenin. El este autorul și arhitectul ei.</i> - <i>Și forțele externe au jucat un rol, care, cu ajutorul ONG-urilor și al serviciilor speciale și-au crescut clientela lor în Ucraina și au promovat-o reprezentanților puterii.</i> - <i>Dacă Ucraina va adera la NATO, crește pericolul de securitate pentru Federația Rusă.</i></p> <p>Explicație: Transferul de imagine, cu o conotație negativă, este folosit pe larg în raport cu Ucraina. Este tirajată ideea, susținută de Vladimir Putin, precum că, „arhitectul” Ucrainei este Lenin și Ucraina ar fi fost creată într-un „mod dur” pentru Rusia, prin ruperea de teritorii istorice. Iar la moment, în accepțiunea autorilor materialelor, Ucraina este controlată în totalitate de către Occident, iar NATO este</p>

		prezentat ca un pericol direct la securitatea Federației Ruse, fapt ce impune Rusia să întreprindă acțiuni de apărare. Sesizăm un transfer de imagine negativă coroborată cu justificările Rusiei.
I.4. Frecvența apelării la cetățeni pentru a susține mesajele transmise	2	Explicație: Sunt difuzate secvențe cu cetățeni care ar fi sărbătorit recunoașterea de către Federația Rusă a așa-zisei „independențe” a regiunilor separatiste din estul Ucrainei, Donețk și Luhansk. În timp ce reporterul zice că oamenii au o speranță în ziua de mâine, sunt puse pe post imagini cu persoane care se îmbrățișează, lansează focuri de artificii, cântă și organizează un marș automobilistic.
I.5. Frecvența selectării părtinitoare a argumentelor și a faptelor în susținerea mesajelor transmise	3	Explicație: Pornind de la relația tensionată dintre Federația Rusă și Ucraina și recunoașterea așa-zisei „independențe” a regiunilor separatiste, unele subiecte de știri vorbesc despre reacția SUA în raport cu aceste evenimente. „O reacție previzibilă”, zice reportera. „La Kremlin abia s-au semnat actele, iar la Casa Albă deja au anunțat sancțiunile”, mai spune ea. „Unele posturi TV americane au început să difuzeze discursul președintelui nostru, dar repede s-au conectat la comentarii lor”, continuă aceasta. „Obsesia presei americane pentru declanșarea operațiunii militare a Rusiei în Ucraina crește, iar prognozele oficialilor americani sunt lipsite de bun simț”. În acest context, președintele Ucrainei, Vladimir Zelenski, este etichetat drept „dezertor principal”, făcându-se referire la propunerile de a părăsi țara întru siguranța sa, care i-au fost făcute.
I.6. Frecvența utilizării imaginii dușmanului în conținuturile monitorizate	3	Potrivit posturilor TV monitorizate, dușmanii Federației Ruse sunt: - Conducerea Ucrainei; - SUA; - NATO; - Uniunea Europeană. Explicație: O altă tehnică de propagandă, utilizată foarte des de către instituțiile media rusești vizate în această monitorizare, este cea a dușmanului. Această tehnică este folosită cu insistență, așa încât consumatorul de informații, la un moment dat, să creadă aceste neadevăruri. De fiecare dată, tonalitatea este una agresivă și dură în raport cu guvernarea din Ucraina, Uniunea Europeană, NATO, SUA. Toți acești subiecți, dacă ar fi să credem mass-mediei din Federația Rusă vizate în monitorizare, sunt promotorii ai non-valorilor și teroarei. Occidentalii, așa cum ne mai informează știrile monitorizate, nu vor să cunoască ce se întâmplă cu adevărat în Donbas.

<p>I.7. Frecvența utilizării prejudecăților și stereotipurilor pentru a susține un punct de vedere și a discredita altele opuse</p>	<p>3</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Ucraina în totalitate este condusă din exterior, numirile în funcții importante au loc doar după coordonarea cu Washingtonul;</i> - <i>Ucraina este o colonie cu regim marionetă;</i> - <i>Conducerea Ucrainei promovează o politică care subminează suveranitatea statului;</i> - <i>Ucraina are pretenții teritoriale față de Federația Rusă;</i> - <i>Continuă procesul de derusificare;</i> - <i>Rusia își dorește pace;</i> - <i>NATO echivalează cu pericol pentru securitatea Federației Ruse.</i> <p>Explicație: Acestea sunt doar câteva din exemplele utilizării prejudecăților și a stereotipurilor. Astfel, pe de o parte avem Ucraina, SUA, statele europene, care, în accepțiunea autorilor știrilor, sunt un pericol pentru suveranitatea Ucrainei, a cetățenilor vorbitori de limbă rusă care locuiesc pe teritoriul acesteia. De cealaltă parte, e Federația Rusă care, orice acțiune o justifică prin dorința sa de a fi pace, de a avea grijă de conaționalii săi aflați pe teritoriul statului vecin.</p>
<p>I.8. Frecvența recurgerii la discursul de ură în conținuturile monitorizate</p>	<p>3</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Societatea ucraineană s-a confruntat cu o creștere a naționalismului extrem;</i> - <i>Neo-nazism, fascism; denazificare;</i> - <i>Ucraina promovează o politică rusofobă;</i> - <i>Genocidul fraților din Donbans;</i> - <i>Persoanelor care se autoidentifică drept ruși și și-ar dori să-și păstreze identitatea, limba, cultura li s-a sugerat direct că ei sunt străini în Ucraina.</i> <p>Explicație: Discursul cu elemente care instigă la ură a fost folosit preponderent în raport cu poporul ucrainean. În programele monitorizate, Ucraina este prezentată drept un stat care recurge la teroare și agresiune față de conaționalii din regiunile separatiste, cei care au ales să fie independenți. Știrile ne mai spun că, guvernarea de la Kyiv promovează intens politici rusofobe.</p>
<p>I.9. Frecvența recurgerii la dramatizare și intrigă (de amenințare) pentru a atrage publicul de partea unei poziții</p>	<p>3</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Autoritățile de la Kyiv de două ori deja au organizat operațiuni punitive, în aceste teritorii. Afirmatia este lansată în raport cu regiunile Donețk și Luhansk, făcându-se aluzie că urmează o a treia lovitură;</i> - <i>În Ucraina este adus mult armament din Vest;</i> - <i>Timp de 8 ani, Ucraina nu a respectat niciun punct [...] din Acordul de la Minsk. Și este evident că nici nu există această dorință, iar când, pentru a treia oară, se declanșează o adevărată luptă și se prelungește genocidul fraților noștri din Donbas, Rusia, în persoana președintelui, a făcut ceea ce trebuia să facă și ceea ce foarte mult au așteptat frații noștri din Donbas;</i> - <i>Secvență cu discursul lui Vladimir Jirinovski, din decembrie 2021: [...] Ora 4:00 dimineața, 22</i>

		<p><i>februarie. Mi-aș fi dorit ca anul 2022 să fie un an de pace, dar eu iubesc adevărul, de 75 de ani spun adevărul. Acesta nu va fi un an de pace, va fi un an în care, în sfârșit, Rusia va deveni din nou o țară măreață și toți trebuie să-și închidă gura și să respecte țara noastră, altfel ei ne vor închide nouă gura;</i></p> <p><i>- Vreți decomunizare? Ei bine, asta ne convine perfect. Dar nu trebuie să vă opriți la jumătate de drum, cum s-ar spune. Suntem gata să vă arătăm ce înseamnă adevărata decomunizare pentru Ucraina. - E unul din mesajele amenințătoare din adresarea președintelui Federației Ruse.</i></p> <p>Explicație: Elemente de dramatizare și intrigă identificăm, în mod special, în discursurile reprezentanților oficiali ai Federației Ruse, care s-au expus cu privire la recunoașterea așa-zisei „independențe” a celor două regiuni separatiste din Ucraina. Surprinzător sau nu, dar toți au avut o poziție ce pare a fi trasă la indigo.</p>
<p>I.10. Frecvența utilizării unui model pozitiv (persoană și/sau țară) ca sursă unică a adevărului, deținătoare a unor calități/caracteristici deosebite</p>	<p>3</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Federația Rusă susține suveranitatea vecinilor, este una din declarațiile lui Vladimir Putin de la întâlnirea cu șeful Azerbaidjanului;</i> - <i>Federația Rusă primește refugiați din Estul Ucrainei. Aceștia sunt ajutați de către voluntari, iar punctele de colectare a ajutoarelor lucrează până noaptea târziu;</i> - <i>Este important că Federația Rusă va apăra oameni curajoși care, pentru a rămâne parte din marea lume rusească, ca să crească și să învețe copii în limba maternă, limba rusă, în ultimii ani, pur și simplu și-au dat viața;</i> - <i>Odată cu recunoașterea „independenței” a fost făcut primul pas către pace și o rezistență hotărâtă împotriva acelor aventurieri [...] care vor să organizeze provocări și lupte (cu referire la Ucraina);</i> - <i>Timp de 8 ani, Rusia a chemat la respectarea prevederilor acordului de la Minsk, încercând să atragă atenția la situația din Donbas, care a rămas în stare de asediu. Dar, au fost consumate toate oportunitățile;</i> - <i>Decizia președintelui Federației Ruse este singura corectă, el a făcut totul pentru a salva oamenii. Cu această decizie a oprit războiul;</i> - <i>Moscova este deschisă pentru dialog.</i> <p>Explicație: Este promovată intens modelul pozitiv al Federației Ruse și, în particular, cel al lui Vladimir Putin. Sunt difuzate fragmente din luările de cuvânt ale deputaților Dumei de Stat, urmare a ratificării Acordurilor de prietenie și ajutor reciproc cu regiunile separatiste. Este elogiat Vladimir Putin, despre el se zice că „a luat această decizie pentru a apăra oamenii din regiunile separatiste, iar Rusia a făcut un pas spre pace”.</p>

I.11. Natura atitudinii (pozitivă/neutră/negativă) emițătorilor în raport cu evenimentele/faptele mediatizate	3	<p>În programele monitorizate identificăm și subiecte care reflectă alte teme, așa precum:</p> <ul style="list-style-type: none"> - În Federația Rusă scade considerabil numărul cazurilor de Covid-19; - Vaccinul rusesc pentru adolescenți „Sputnik M” a fost aprobat de către Kazahstan; - Eroii Olimpiadei de la Beijing au fost întâmpinați cu fast la Moscova. <p>Explicație: În alte subiecte care vizează Federația Rusă, reflectate în cadrul buletinelor de știri, atestăm o tonalitate pozitivă, chiar triumfătoare, spre exemplu în cazul sportivilor reveniți de la Jocurile Olimpice de iarnă.</p>
I.12 Diversitatea ideilor, opiniilor în raport cu evenimentele/temele abordate în conținuturile monitorizate	3	<p>Explicație: În perioada monitorizată, nu atestăm o diversitate de opinii cu privire la subiectele abordate, în special cele ce țin de recunoașterea așa-zisei independențe a celor două regiuni din estul Ucrainei - Donețk și Luhansk. Avem imagini, cu luări de cuvânt, din cadrul ședinței Consiliului de Securitate și a ședinței Dumei de Stat, însă nu auzim nici măcar o opinie diferită de cea promovată de către președintele Federației Ruse. În toate materialele ce țin de subiectul Ucrainei, este justificată intervenția Rusiei, care, așa cum o numesc rușii, este o „operațiune militară specială”, dar nu război.</p>
I.13. Gradul de risc pentru manipularea opiniei publicului din Republica Moldova și influențarea comportamentului și atitudinilor oamenilor din direcția dorită de emițători	3	<p>Explicație: Această perioadă de monitorizare ne arată că Federația Rusă promovează narațiuni specifice, în special, în raport cu Ucraina care este prezentată drept un stat cu „politici rusofobe și criminale”. Moscova pune accentele anume așa, pentru a-și justifica invazia și crimele de război, pe care le face armata sa pe teritoriul statului vecin, iar imaginea de „pacificator” a Rusiei pare să fie un semnal către celelalte state, inclusiv Republica Moldova. Or, Rusia se poziționează ca un stat „grijuliu și promotor al păcii”, care nu vrea altceva decât să-și salveze propriii cetățeni. Prin intermediul celor difuzate, consumatorul de media din țara noastră este manipulat și dezinformat cu privire la evenimentele din regiune.</p>
Scor total	38	<p>Interpretare scor: Elementele propagandistice din conținuturile retransmise din Federația Rusă comportă riscuri majore pentru manipularea opiniei publice din Republica Moldova și/sau pentru influențarea opiniilor și comportamentelor. Cea mai mare parte a mesajelor analizate sunt părtinitoare, respectă nesemnificativ normele jurnalismului echidistant și nu contribuie la formarea opiniilor corecte în raport cu evenimentele/faptele abordate. În urma consumului constant acestor produse, cetățeanul/cetățeanii Republicii Moldova poate fi influențat/influențată în măsură semnificativă, astfel încât să gândească, să exprime opinii sau să acționeze în defavoarea statului Republica Moldova. Prin urmare, aceste conținuturi atentează la securitatea informațională a Republicii Moldova și constituie un risc real pentru aceasta.</p>